

Doc. dr inż. Narcyz Klatka, kmdr w st. spocz.
sekretarz Zarządu Oddziału PTC w Gdańsku w latach 1964-1974

WYDZIAŁ ELEKTRYCZNY POLITECHNIKI GDAŃSKIEJ KOLEBKĄ ZORGANIZOWANEGO RUCHU CYBERNETYCZNEGO NA WYBRZEŻU GDAŃSKIM W LATACH 1964-1974

Polskie Towarzystwo Cybernetyczne

W 2004 roku minęła 40 rocznica utworzenia Oddziału Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego w Gdańsku. Jako że powstał za sprawą pracowników naukowych Politechniki Gdańskiej, głównie z Wydziału Elektrycznego oraz przy udziale oficerów Marynarki Wojennej, należy fakt ten z okazji Jubileuszu 100-lecia tej zacnej wyższej uczelni technicznej na Wybrzeżu, odnotować.

Ojcem polskiej cybernetyki przyjęło się uważać prof. Henryka Greniewskiego (1903-1972), profesora Państwowej Wyższej Szkoły Pedagogicznej (1951-1958) i Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie miał Katedrę Ekonometrii (1958-1968). Zajmował się logiką matematyczną i jej praktycznymi zastosowaniami, logiką indukcji i ekonometrią oraz teoretycznymi zagadnieniami cybernetyki. Rozbudował cybernetyczną aparaturę pojęciową tworząc teorię układów względnie odosobnionych. Był autorem m.in. książek: Elementy cybernetyki sposobem niematematycznym wyłożone (1959), Cybernetyka z lotu ptaka (1959), cybernetyka niematematyczna (1969) i Sprawy wszystkie i jeszcze inne (1970). W latach 1958-1961 prowadził seminaria z cybernetyki w Zakładzie Cybernetyki przy Instytucie Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk.

Z rozwojem polskiej cybernetyki związane jest nazwisko Oskara Lange (1904-1965), wybitnego polskiego ekonomisty, w latach 1937 - 1945 wykładowcy ekonomii na uniwersytetach w USA, a od 1949 r. profesora SGPiS w Warszawie i następnie Uniwersytetu Warszawskiego i członka PAN, Zajmował się zagadnieniami ekonomii politycznej, socjologii, ekonometrii i cybernetyki. Napisał m.in. Całość i rozwój w świetle cybernetyki (1962), Optymalne decyzje (1964) i Wstęp do cybernetyki ekonomicznej (1966).

Do rozwoju polskiej cybernetyki przyczynili się także: prof. Marian Mazur i prof. Stefan Manczarski. Pierwszy w Zakładzie Prakseologii w PAN zajmował się cybernetycznym modelowaniem procesów psychicznych, drugi prowadził prace badawcze dotyczące fizycznego podłoża zjawisk biologicznych i psychologicznych, a w szczególności parapsychologicznych. Wszystkim cybernetykom i sympatykom cybernetyki znane są książki M. Mazura: Cybernetyczna teoria układów samodzielnych (1966) i Jakościowa teoria informacji (1970).

Polskie Towarzystwo Cybernetyczne zostało założone w dniu 20 maja 1962 r. Wśród członków założycieli znajdowali się m.in. uczeni: Witold Doroszewski, Antoni Kiliński, Tadeusz Kotarbiński, Oskar Lange, Stefan Manczarski, Ignacy Malecki, Stanisław Ryzko, Dionizy Smoleński, Szczepan Szczeniowski, Tadeusz Tomaszewski, Stanisław Turski, Zbigniew Wasutyński, Olgierd Wojtasiewicz i Jan Zieleniewski. Pierwszym prezesem Towarzystwa wybrano prof. O. Lange, a wiceprezesami - profesora Dionizego Smoleńskiego i gen. Mariana Graniewskiego, I sekretarzem - prof. Henryka Greniewskiego, a drugim - Antoniego Kilińskiego.

W Gdańsku przed 1964 rokiem

W Gdańsku tymczasem w czerwcu 1962 roku entuzjaści cybernetyki założyli i zarejestrowali towarzystwo naukowe liczące 30 osób pod nazwą "Towarzystwo Cybernetyczne w Gdańsku" z prezesem mgr. inż. Tadeuszem Chmielewskim i mgr. inż. Wacławem Górawskim jako wiceprezesem. Towarzystwo to rozwijało działalność głównie w szkolnictwie średnim w Gdańsku. Niezależnie od niego, na wyższych uczelniach, instytucjach naukowych i biurach projektowych, rozwijały się zainteresowania poszczególnych osób w wykorzystaniu metod cybernetycznych w działalności naukowo-badawczej, organizacyjnej i projektowej. Coraz częściej pojawiała się potrzeba zinstytucjonalizowania tych zainteresowań. Ewidentnym przykładem tej tendencji była zapowiedź rektora Politechniki Gdańskiej, profesora Kazimierza Kopeckiego, utworzenia Wydziału Cybernetyki. Na inauguracji roku akademickiego w dniu 1 października 1963 roku powiedział bowiem: /.../ Wydział Automatyki i Miernictwa czy też Cybernetyki powstałby na podstawie wydzielonej z Wydziałów Łączności i Elektrycznego i przejąłby część ich kadry i rekrutacji. W tym kierunku sterujemy od dawna /.../ ¹.

Znamiennym cybernetycznym wydarzeniem na Politechnice Gdańskiej było utworzenie czternastoosobowego Ośrodka Maszyn Matematycznych w Katedrze Elektroenergetyki kierowanej przez prof. Kazimierza Kopeckiego. Kierownikiem Ośrodka został doc. inż. Aleksander Jankowski pozostający nadal na dotychczasowym stanowisku kierownika siedmioosobowego Zakładu Sieci Elektrycznych w tej samej Katedrze.

Sądząc po publikowanych artykułach w miesięczniku Przegląd Morski, organie Dowództwa Marynarki Wojennej, zainteresowanie szeroko rozumianą cybernetyką przejawiali także oficerowie Marynarki Wojennej. Na łamach Przeglądu ukazały się m.in. artykuły pt. Mózgi elektronowe we flocie (nr 12/58), Specjalne maszyny matematyczne i ich zastosowanie w marynarce wojennej (nr 6/61), Cybernetyka i automatyzacja w dowodzeniu siłami marynarki wojennej (nr 10/61), zautomatyzowane morskie centrale taktyczne(nr 2/63), Zastosowanie programowania dynamicznego w marynarce wojennej (nr 7-8/63), Przedmiot i geneza badań operacyjnych (nr 7-8/62), Zastosowanie badań operacyjnych w Marynarce Wojennej (nr 11/62), Cybernetyka a dowódca (nr 1/64). W celu przygotowania kadr do wykorzystania w Marynarce Wojennej elektronicznych maszyn matematycznych oficerowie marynarki, Zdzisław Dworak, Narcyz Klatka i Bolesław Sehman zostali w lutym 1959 r. skierowani na miesięczny kurs do Zakładu Maszyn Matematycznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, gdzie zapoznali się z uniwersalnymi matematycznymi maszynami cyfrowymi "XYZ" i "EMAL". Maszyna XYZ w 1960 roku została użyta do złożonych obliczeń pól magnetycznych trałów w Marynarce Wojennej.

Lata 1964-1974

Pierwsze rozmowy członka Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego, prof. dr. Henryka Greniewskiego w sprawie utworzenia Oddziału w Gdańsku przeprowadzono z rektorem Politechniki Gdańskiej, prof. dr. Kazimierzem Kopeckim, kierownikiem Ośrodka Maszyn Matematycznych PG, doc. inż. Aleksandrem Jankowskim, szefem Służb Technicznych i Uzbrojenia Marynarki Wojennej, kmdr. inż. Ludwikiem Szmidtem i mgr inż. Wacławem Górawskim pod koniec 1963 roku. W proces tworzenia Oddziału w Gdańsku w styczniu 1964 r. włączył się prezes Zarządu Głównego PTC, prof. dr Oskar Lange, który skierował specjalne pisma do 17 osób z Wybrzeża Gdańskiego, prosząc ich o wzięcie udziału w pracach Komitetu Organizacyjnego i udzielenia pomocy polskiej cybernetyce.

Warszawa, dnia 6 stycznia 1964 r.

OBYWATEL kmdr.ppor.mgr inż.

Naroyo K L A T K A

W związku z rosnącym znaczeniem cybernetyki dla polskiej nauki i gospodarki narodowej Zarząd Główny przewiduje utworzenie Oddziału Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego w Gdańsku rekrutującego się z pracowników instytucji naukowych, placówek naukowo - badawczych, zakładów przemysłowych i biur konstrukcyjnych.

W celu sainicjowania prac nad utworzeniem Oddziału mam zaszczyt prosić Obywatela Komandora o wzięcie udziału w pracach Komitetu Organizacyjnego, poparcie swoim autorytetem przedsięwzięć organizacyjnych i udzielenie pomocy polskiej cybernetyce.

Posiedzenie Komitetu Organizacyjnego odbędzie się dnia 11 stycznia 1964 r. o godz. 11.00 w sali nr 258. w gmachu głównym Politechniki Gdańskiej w Gdańsku - - Wrzeszczu ul. Majakowskiego z następującym porządkiem dziennym:

1. Zgajenie.
2. Wygłoszenie referatu programowego przez prof.dr Henryka Greniewskiego.
3. Omówienie planu prac organizacyjnych przez przedstawiciela zespołu przygotowawczego.
4. Wolne wnioski.

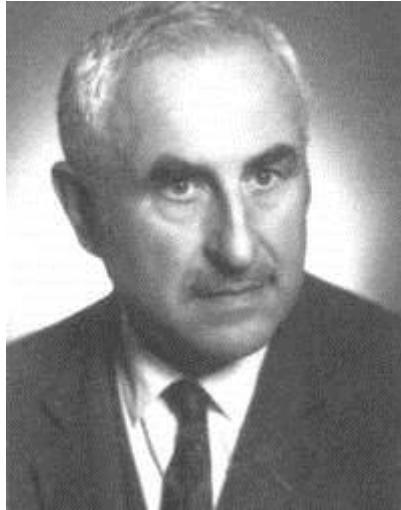
PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU GŁÓWNEGO
POLSKIEGO TOWARZYSTWA CYBERNETYCZNEGO

wz *Oskar Lange*
Prof.dr Oskar Lange

Jedno z 17 pism, które prof. Oskara Lange wysłał do członków Komitetu Organizacyjnego w sprawie założenia Oddziału PTC w Gdańsku. Otrzymali je m.in. prof. Kazimierz Kopecki, prof. Robert Szewalski, doc. Aleksander Jankowski, dr Jerzy Sołek, prof. Fryderyk Pautsch, dr Zygmunt Pełczyński, kmdr Ludwik Szmidt, kmdr Edward Łączny, prof. Henryk Kryński, mgr inż. Tadeusz Karolczak, mgr inż. Waclaw Górawski.

Posiedzenie Komitetu Organizacyjnego odbyło się 11 stycznia 1964 r. na którym postanowiono powołać Oddział PTC w Gdańsku. W zebraniu założycielskim w dniu 28 lutego tegoż roku wzięło udział 113 osób na 248 zaproszonych, złożono 115 deklaracji członkowskich. Wśród członków-założycieli 2 posiadało wykształcenie średnie, pozostali - wyższe, a wśród nich było 17 samodzielnych pracowników nauki (profesorów zwyczajnych, nadzwyczajnych i docentów) i 24 doktorów.

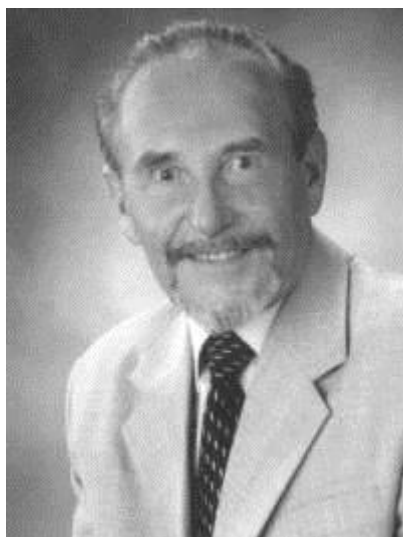
Członkowie zadeklarowali się pracować w sekcjach, których utworzono 5, a mianowicie: cybernetyki technicznej, cybernetyki ogólnej, cybernetyki ekonomicznej, cybernetyki wojskowej i biocybernetyki. Przewodniczącym Oddziału wybrano prof. dr. inż. Kazimierza Kopeckiego. Jednocześnie wybrano 12 członków Zarządu i 3 członków Komisji Rewizyjnej.

Prof. dr. inż. Kazimierz Kopecki, wybitny polski energetyk o międzynarodowej sławie, 1945-1950 organizator i pierwszy dziekan Wydziału Elektrycznego PG, jako rektor Politechniki Gdańskiej w latach 1960-1966 zorganizował Oddział Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego w Gdańsku, w latach 1964 - 1966 pierwszy przewodniczący Oddziału. Jego sympatie do cybernetyki udzieliły się wielu pracownikom naukowym Politechniki Gdańskiej (ze zbiorów N.Klatki).

Podział funkcji w Zarządzie Oddziału i w Komisji Rewizyjnej dokonano na posiedzeniu w dniu 9 marca 1964 r. Zgodnie z propozycją prof. dr. Jerzego Dziedzica, Zarząd ukonstytuował się w następującym składzie:

- przewodniczący - prof. dr. inż. Kazimierz Kopecki, rektor Politechniki Gdańskiej; zastępca przewodniczącego - doc. Aleksander Jankowski, kierownik Ośrodka Maszyn Matematycznych Politechniki Gdańskiej²;
- I sekretarz - kmdr ppor. Narcyz Klatka, komendant Ośrodka Badawczego Marynarki Wojennej;
- II sekretarz - dr. inż. Janusz Kowalik z Ośrodka Obliczeniowego w CBKO-1;
- skarbnik - dr. Zygmunt Pełczyński, kierownik Zakładu Organizacji, Zarządzania i Informacji w Instytucie Morskim;
- kierownik sekcji cybernetyki technicznej - dr. inż. Jerzy Sołdek, adjunkt,³ Politechnika Gdańska;

Prof. dr inż. Jerzy Sołdek, wybitny informatyk, kierownik Zakładu Inteligentnych Agentów i Komunikacji Informacyjnej na Wydziale Informatyki Politechniki Szczecińskiej, przewodniczący Komisji Informatyki PAN Oddział Gdańsk, autor lub współautor 10 książek, opatentował 5 wynalazków, wdrożył 79 rozwiązań konstrukcyjnych, opracował prototyp systemu sprzętowo-programowego dynamicznego pozycjonowania okrętów Marynarki Wojennej i statków; w latach 1964 - 1972 kierownik sekcji cybernetyki technicznej Oddziału PTC w Gdańsku.

- kierownik sekcji cybernetyki ogólnej - mgr inż. Wacław Górawski, dotychczasowy zastępca prezesa Towarzystwa Cybernetycznego w Gdańsku;
- kierownik sekcji cybernetyki ekonomicznej - prof. dr Henryk Kryński, kierownik Katedry Ekonomii Politycznej Politechniki Gdańskiej;
- kierownik sekcji cybernetyki wojskowej - kmdr dr inż. Edward Łączny, zastępca komendanta Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej do spraw naukowych;

Kmdr doc. dr inż. Edward Łączny, zastępca komendanta WSMW ds. naukowych; pełnił obowiązki

komendanta WSMW (1963-1965) i (1969-1970); w latach 1964-1972 kierownik sekcji wojskowej Oddziału PTC w Gdańsku.

- kierownik sekcji biocybernetyki - prof. dr. med. Fryderyk Pautsch, prorektor Akademii Medycznej w Gdańsku;
- zastępcy członków zarządu:
 - prof. dr inż. Jerzy Dziedzic, kierownik Katedry Podstaw Elektrotechniki Politechniki Gdańskiej;
 - dr inż. Bohdan Kowalczyk⁴, kierownik Katedry Teorii Mechanizmów Politechniki Gdańskiej;
 - mgr Adam Dudek, Politechnika Gdańska;
 - mgr inż. Tadeusz Chmielewski, były prezes Towarzystwa Cybernetycznego w Gdańsku.

Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej został dr Witold Andruszkiewicz z Instytutu Morskiego, a członkami - mgr inż. Ludwik Siekierski, dyrektor administracyjny PG i dr inż. Jacek Marecki, adiunkt Katedry Elektroenergetyki. Dzięki uprzejmości prof. H. Kryńskiego sekretariat techniczny znalazł siedzibę w jego katedrze.

Po dwóch latach działalności Oddział liczył 155 członków rekrutujących się z Politechniki Gdańskiej (60 osób), Marynarki Wojennej (29), CBKO-1 i CBKO-2 (12), Akademii Medycznej w Gdańsku (10), Instytutu Morskiego (6), "Zamechu" Elbląg (6), Stoczni Gdańskiej (6) i z innych instytucji (23).

Na szczególne podkreślenie zasługuje ożywiona działalność naukowa już w pierwszych latach istnienia Oddziału. W okresie 2 lat zorganizowano 9 odczytów plenarnych. Wśród nich na szczególną uwagę zasłużył odczyt polskiego uczonego prof. dr inż. Mariana Mazura na temat "Cybernetyczne zagadnienia myślenia". Tezy przedstawione przez profesora wywołały burzliwą dyskusję licznie zebranych słuchaczy w Audytorium Maksimum Politechniki Gdańskiej. Również interesujący odczyt na temat "Kody i informacja" wygłosił prof. dr Henryk Greniewski, zachwycając słuchaczy swoją nieprzeciętną erudycją i komunikatywnością wypowiedzi. Na ich odczytach było obecnych ponad 100 członków PTC; na pozostałych przeciętnie po 40 osób. Oddział gościł cybernetyków z Centralnego Instytutu Ekonomiczno-Matematycznego Akademii Nauk w Moskwie.

Rozwinęła się działalność seminaryjna. Prof. dr Jerzy Seidler prowadził seminarium na temat metod matematycznych w cybernetyce. Dużym zainteresowaniem na Wybrzeżu, cieszyło się seminarium automatyki okrętowej i morskiej, które prowadził dr inż. Jerzy Soldek. Odbyło się łącznie 17 zajęć, a przeciętna frekwencja wynosiła 35 osób. Sekcja cybernetyki wojskowej zorganizowała 14 odczytów naukowych.

CYBERNETYCY dla gospodarki morskiej

Sekcja cybernetyki technicznej Polskiego Towarzystwa Cybernetycznego, którego oddział powstał niedawno w Gdańsku, zmierza do zapoznania z tą nową dziedziną nauki pracowników naszej gospodarki morskiej. Przejawem tego jest zorganizowanie przez tę sekcję cyklu odczytów i zebrań seminaryjnych poświęconych automatyce okrętowej i morskiej. Seminaria mają na celu nawiązanie dyskusji na wybrane tematy z automatyki okrętowej i morskiej oraz informowanie o postępach prac prowadzonych w tym kierunku przez ośrodki gdańskie.

W I półroczu br. przewidziano zajęcia na następujące tematy: sterowanie w wielkich systemach, kompleksowa automatyzacja stat-

ku transportowego, zakres automatyzacji statków obecnie budowanych w Polsce, kompleksowa automatyzacja statków rybackich, sterujące cyfrowe maszyny matematyczne, centralna rejestracja i przetwarzanie danych na statkach i inne. Zajęcia na seminarjach prowadzone będą przez naukowców Politechniki Gdańskiej i innych ośrodków naukowych oraz przez pracowników CBKO.

Na drugie półrocze br. przewidziano także wiele ciekawych zajęć m. in. na temat statku jako obiektu sterowania, optymalnego sterowania układu energetycznego statku, urządzeń sterowych itp.

Dla zainteresowanych podajemy, że zebrań seminaryjnych i odczytów odbywają się prawie w każdy poniedziałek w godzinach od 14 do 15.30 w gmachu głównym Politechniki Gdańskiej.

(kol)

estników

Gdańscy dziennikarze z własnej inicjatywy informowali o działalności Oddziału PTC w Gdańsku. Na łamach Głosu Wybrzeża z dn. 8.04.1965 r. opisali działalność sekcji cybernetyki technicznej. Poza tym o odczytach, seminariach i kursach organizowanych przez gdańskich cybernetyków Głos Wybrzeża i Dziennik Bałtycki na bieżąco informowały swych czytelników.

Na uwagę zasługuje także działalność szkoleniowa Oddziału. W 1965 r. zrealizowano 16 godzinny kurs metody PERT, który ukończyło 35 osób. Otrzymały one stosowne zaświadczenia. Przypomnijmy, że metody planowania sieciowego, którą była metoda PERT, cieszyły się wtedy ogromnym zainteresowaniem centralnych organów kierowniczych gospodarką narodową. Sekcja cybernetyki technicznej zorganizowała także kurs przygotowawczy z rachunku prawdopodobieństwa. Kurs metody PERT powtórzony był w 1966 r. Ukończyło go wtedy 39 osób. Słuchacze kursu mieli możliwość zaprogramować wybrane przez siebie przedsięwzięcie i obliczyć je na komputerach w Politechnice Gdańskiej, CBKO-1 i WSMW.

K O M U N I K A T 4/65

Polskie Towarzystwo Cybernetyczne Oddział w Gdańsku organizuje kurs z zastosowaniem metody PERT.
Kurs prowadzony będzie przez Mgr inż. W. Majewskiego z CBKO w/g następującego programu:

1. W s t ę p - Naukowe metody planowania przedsięwzięć	1 godz.
2. Budowa siatki powiązań	2 "
3. Pojęcie i wyznaczenie drogi krytycznej	3 "
4. Ocena szans trwania czynności. Zastosowanie rachunku prawdopodobieństwa	2 "
5. Ćwiczenia - Opracowanie siatki, wykazu czynności, odrębne obliczenie drogi krytycznej	5 "
6. Zasady aktualizacji siatki powiązań	1 "
7. Przygotowanie danych do obliczeń na maszynie matematycznej	1 "
8. Obliczenia na maszynie matematycznej	1 "
	<hr/> razem 16 godzin

Kurs rozpocznie się dnia 8 listopada b.r. (poniedziałek) o godz.

17¹⁵ Następne zajęcia odbywać się będą w dniach:

11.XI; 15.XI; 18.XI; 22.XI; 25.XI; 29.XI i 2.XII

w godzinach 17¹⁵ - 19⁰⁰

sala 414

Gmach Główny Politechniki Gdańskiej (IV p.)

Kurs jest bezpłatny. Udział w nim bierzą tylko członkowie PTC. Uczestnicy kursu będą mieli możliwość zbudowania siatki PERT i obliczenia jej na cyfrowej maszynie matematycznej Elliot w C.B.K.O. Po zakończeniu kursu, jego uczestnicy otrzymają zaświadczenia. Ze względu na ćwiczenia na maszynie cyfrowej ilość uczestników kursu jest ograniczona.

Za Zarząd
Sekretarz
(Kmdr por. N. Klatke)

Zawiadomienie członków Oddziału PTC w Gdańsku o kursie metody PERT w 1965 r. na Politechnice Gdańskiej.

Ogromnym powodzeniem cieszył się kurs badań operacyjnych, który po raz pierwszy na Wybrzeżu zorganizował Oddział PTC w Gdańsku. Z Trójmiasta zgłosiły się 144 osoby reprezentujące prawie wszystkie większe zakłady produkcyjne i biura projektowe. Wykładowcami na kursie byli pracownicy dydaktyczni Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej. Przypomnijmy ich nazwiska: kmdr ppor. mgr Kazimierz Mosingiewicz, mgr K. Duczmał, mgr E. Stegienia i mgr K. Piskorz. Wykłady odbywały się na Politechnice Gdańskiej.

Głos Wybrzeża chętnie udzielał gościny na swych łamach członkom Zarządu Oddziału PTC w Gdańsku w celu zaprezentowania osiągnięć gdańskich cybernetyków pracujących w różnych instytucjach i zakładach, a m.in. na Politechnice Gdańskiej, w Wyższej Szkole Marynarki Wojennej, Instytucie Morskim, Wyższej Szkole Pedagogicznej, Wyższej Szkole Morskiej, CBKO-1, czy Stoczni Gdańskiej.

O wzroście zainteresowań naukami cybernetycznymi w Marynarce Wojennej świadczyła III Sesja Naukowa zorganizowana przez sekcję cybernetyki wojskowej. Również w drugim pięcioleciu istnienia Oddziału nie słabła działalność naukowa. Obok znanych już cybernetyków odczyty wygłaszali młodzi sympatycy nauk cybernetycznych. W 1969 roku seminarium z metod obliczeniowych optymalizacji trwające 48 godzin lekcyjnych prowadził dr inż. Jerzy Sołdek.

Sumując działalność odczytową i seminaryjną w pierwszym dziesięcioleciu działalności Oddziału PTC w Gdańsku, można się pochwalić, że zorganizowano około 160 imprez tego rodzaju, a brało w nich udział nie mniej niż 2400 osób.

Cybernetyka, cybernetycy...

Należy do nauk młodych, najmłodszych. Choć „cybernetyka” od wielu wieków przeżyła się w naukowym słownictwie, Norberta Wienera uważa się za twórcę współczesnej cybernetyki. Nauka o sterowaniu narodziła się w końcu lat czterdziestych.

Jej niemal błyskawiczny rozwój dyktowały potrzeby doskonalenia metod i środków sterowania procesami technicznymi, biologicznymi i społecznymi. Cybernetyka, czerpiąc z różnych dziedzin wiedzy, analizując znane prawidłowości szczegółowe wnosiły do siebie metodami, odkrywała uogólnienia. Te z kolei, weryfikowane w innych zagadnieniach szczegółowych, wpływały na rozwój poszczególnych dyscyplin. Dzięki operowaniu uniwersalną aparaturą pojęciową i metodyczną, cybernetyka znajduje dziś zastosowanie w wielu dziedzinach wiedzy i działalności praktycznej.

Bez wiedzy cybernetycznej trudno by było wprowadzać systemy informatyczne, nowoczesne metody zarządzania, metody optymalizacji lub symulacyjne, automatyzacje kompleksową, itd. — a więc czerpać z tego doświadczenia, który w sposób zasadniczy decyduje o postępie w pracach badawczych, projektowych i realizacyjnych. Z metod cybernetycznych korzysta ekonomia, technika, biologia, lingwistyka i wiele innych dziedzin. Myślenie kategoriami cybernetycznymi jest również owocne w placówkach naukowo-badawczych, w biurach projektowych, jak i w przedsiębiorstwach produkcyjnych, w wojsku, handlu, administracji, itp.

Nie istnieje zawód cybernetyka. Nie ma szkół przygotowujących specjalistów z tego zakresu. Wiedza i metodyka cybernetyczna wykładana jest na niektórych kierunkach szkół wyższych. Fachowcy są jednak zdania, że w najbliższej przyszłości znajomość zagadnień cybernetyki obowiązywać będzie każdego absolwenta uczelni.

Tymczasem znaczącą rolę popularyzatorską w dziedzinie cybernetyki odgrywa Polskie Towarzystwo Cybernetyczne. Powstało w 1962 r. z inicjatywy niżej wymienionych prof. O. Łangego i H. Greniewskiego. Dwa lata wcześniej w Gdańsku powstało pierwsze w kraju regionalne Towarzystwo Cybernetyczne, które w 1964 r. przekształciło

się w oddział PTC. Dotychczas prowadzi on ożywioną działalność w gdańskich zakładach pracy.

Oddział PTC skupia głównie pracowników Politechniki Gdańskiej, uniwersytetu, Instytutu Morskiego, Centrum Techniki Okrętowej oraz naukowców w marynarskich mundurach. Działają w nim sekcje: cybernetyki technicznej, cybernetyki ogólnej, cybernetyki wojskowej i informatyki. Działalność naukową koncentrowano na odczytach, seminarjach oraz organizowaniu kursów szkoleniowych. Angażowano najwybitniejszych prelegentów; wykładali m. in. prof. prof. H. Greniewski, M. Mazur, J. Seidler, J. Dzieńdzic, a także radzieccy specjaliści prof. prof. J. Zurawlew i A. Wawitow.

W latach 1964—66 doc. dr inż. J. Sołdek prowadził w Politechnice Gdańskiej seminarium „automatyki okrętowej i morskiej”. Prof. dr inż. J. Seidler kierował seminarium metod matematycznych w cybernetyce technicznej. To tylko niektóre przykłady działalności odczytowej i seminarialnej, cieszącej się dużym zainteresowaniem w zakładach pracy Wybrzeża. W 10-lecie zorganizowano ok. 160 imprez tego typu, a uczestniczyło w nich ponad 2400 osób.

Cennym wkładem gdańskiego oddziału PTC w rozwój metod planowania w zakładach pracy i placówkach naukowych Trójmiasta było dwukrotne (w 1965 i 1966 r.) zorganizowanie kursów zastosowań metody analiz sieciowych. Kursy te ukończyły 74 osoby. Niezmiernie potrzebny okazał się też kurs badań operacyjnych, na który uczęszczało ok. 150 osób reprezentujących prawie wszystkie większe zakłady produkcyjne i biura projektowe.

Wielu członków oddziału ma poważne osiągnięcia w zakresie teorii praktyki cybernetycznej. Doc. dr inż. P. Kowalik opublikował szereg pionierskich prac z biocybernetyki. Kmdr por. doc. inż. N. Klatka jest współautorem „Małego Słownika Cybernetycznego” oraz autorem dwóch książek o tematyce cybernetycznej, z których jedna („Konflikt i gra”) uzyskała w 1971 r. nagrodę MON. Od 9 lat oddziałem gdańskim PTC kieruje doc. A. Jankowski, kierownik Zakładu Maszyn Matematycznych Instytutu Informatyki PG.

Głos Wybrzeża, 7.02.1974 r.

Dziesięcioletni okres działalności naukowej Gdańskiego Oddziału PTC podsumowali dziennikarze Głosu Wybrzeża w dniu 7.02.1974 r.

Najbardziej widocznym nurtem pracy Gdańskiego Oddziału PTC była działalność odczytowo-seminaryjna. Dla jego członków i dla sympatyków cybernetyki z poza Oddziału tworzyła specyficzny klimat wymiany intelektualnej. Na pewno informacje prezentowane na spotkaniach były nowsze od tych spotykanych w druku. Tematy przedstawiane przez prelegentów zawierały najczęściej produkt ich własnych opracowań i elementy twórczych przemysłów. Możliwość przedyskutowania zagadnienia, nad którym się pracowało, w gronie osób o różnych profesjach, była pożyteczna i pasjonująca. W tym tkwiła tajemnica niezmiernie wysokiej frekwencji na naukowych zebraniach Oddziału. Trudno wymarzyć sobie było lepsze grono do wymiany myśli i wątpliwości - przecież na sali znalazł się zawsze logik, automatyk, programista, lekarz, inżynier, psycholog czy ekonomista. To była twórczość ponad podziałami.

Atmosfera panująca w Polskim Towarzystwie Cybernetycznym sprzyjała twórczości.

Był jeszcze jeden czynnik, który mobilizował do społecznej działalności naukowej. Była to aura dostojności, która otaczała Politechnikę Gdańską, jej pracowników naukowych i jej legendarne już, prawie stuletnie gmachy. Być jej absolwentem, to nobilitowało, wygłosić tutaj odczyt, przeprowadzić szkolenie czy zorganizować seminarium - nobilitowało podwójnie.

W trakcie działalności naukowej w Oddziale Gdańskim tworzyła się i rosła kadra młodych cybernetyków. Wielu z nich miało osiągnięcia w zakresie teorii i praktyki cybernetyki. Dr inż. Piotr Kowalik, dzisiaj zacny profesor, opublikował prace naukowe dotyczące biocybernetyki. Otrzymał za nie nagrodę ufundowaną przez Zarząd Oddziału PTC w Gdańsku. Drugą nagrodę za opracowanie cybernetycznego modelu odruchu warunkowego otrzymał inż. Waław Górawski. Atmosfera panująca w Oddziale sprzyjała twórczości. Kmdr N. Klatka był współautorem Małego słownika cybernetycznego i autorem dwóch książek popularnonaukowych: Z PERTEM per ty i Konflikt i gra.

Doc. mgr inż. Aleksander Jankowski; w latach 1964-1966 wiceprzewodniczący, a w latach 1966-1974 przewodniczący Oddziału PTC w Gdańsku; kierownik Ośrodka Maszyn Matematycznych Politechniki Gdańskiej.

Począwszy od 1966 r. profesor K. Kopecki przewodniczenie Gdańskim Oddziałem PTC przekazał doc. inż. Aleksandrowi Jankowskiemu. Prof. dr inż. Tomasz Biernacki⁵ został wtedy wiceprzewodniczącym. W związku z rozwojem elektronicznej techniki obliczeniowej w następnych latach zaistniała potrzeba utworzenia sekcji informatyki, której kierownictwo powierzono kmdr. ppor. mgr inż. Tadeuszowi Kowalskiemu, kierownikowi Ośrodka Obliczeniowego Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej. Nowym kierownikiem sekcji cybernetyki technicznej został mgr inż. Wiktor Chotkowski. Dotychczasowy kierownik, dr inż. Jerzy Sołdek, przeszedł w 1972 r. na Politechnikę Szczecińską.

W 1971 roku z Zarządu Oddziału ubył kmdr dr E. Łączny. Nowym kierownikiem sekcji wojskowej został wybrany kmdr por. doc. dr Zdzisław Frankowicz, komendant Wydziału Pokładowego Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej.

POLSKIE TOWARZYSTWO CYBERNETYCZNE Gdańsk, dnia 2 marca 1966 r.
Oddział w Gdańsku

Z A W I A D O M I E N I E
=====

Proszę uprzejmie o przybycie na zebranie sprawozdawczo -
- wyborcze Oddziału PTC w Gdańsku, które odbędzie się
w dniu 14 marca 1966 r.

o godz. 17³⁰ w Auli Politechniki Gdańskiej (Gdańsk-Wrzeszcz ul.
Majakowskiego 11) z następującym porządkiem dziennym:

1. Otwarcie zebrania
2. Odczyt naukowy Prof. dr inż. Jerzego SEIDLERA
p.t. "Metody optymalizacji cybernetycznych systemów
przetwarzania informacji i sterowania".
3. Sprawozdanie Zarządu Oddziału za okres od 28.02.1964 r.
do 28.02.1965 r.
4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej
5. Dyskusja
6. Wybór przewodniczącego Oddziału, członków Zarządu,
członków Komisji Rewizyjnej oraz delegatów na Walne Zgromadzenie PTC w Warszawie
7. Wolne wnioski.

Protokół z zebrania założycielskiego z dnia 28 lutego 1964 r.
znajduje się do wglądu w sekretariacie. Prosimy uprzejmie o punktu-
alne przybycie.

PRZEWODNICZĄCY Oddziału

Prof. dr inż. Karolierz KOPECKI

Zebrania sprawozdawczo-wyborcze Oddziału odbywały się zawsze w terminach zgodnie z
wymaganiami statutowymi.

Po 1974 roku

Na Walnym Zebraniu członków Oddziału w dniu 8.02.1974 r. kierownictwo Oddziału przejął dr inż. Wiktor Chotkowski, jego zastępcą wybrany został kmdr doc. dr Zdzisław Frankowicz. Sekretarzem Zarządu Oddziału został kmdr por. mgr inż. Tadeusz Kowalski, a jego zastępcą - mgr inż. Włodzimierza Martin z Katedry Elektroenergetyki. Funkcję skarbnika objął mgr Ludwik Siekierski, a jego zastępcą został Tadeusz Karolczak z Rozgłośni Gdańskiej Polskiego Radia. Na członków Zarządu weszli jeszcze: doc. Zdzisław Józefowicz i doc. dr

inż. Jerzy Wiśniewski, obaj z Politechniki oraz dr Jerzy Adamkiewicz z Uniwersytetu Gdańskiego i mgr inż. Tadeusz Mazurkiewicz z ZETO w Gdyni.

Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej Oddziału został mgr inż. Wacław Górawski, a członkami - kmdr por. doc. dr Jan Cieśla, kmdr por. dr inż. Edmund Zembrzuski i dotychczasowy skarbnik, doc. dr Zygmunt Pełczyński. Kierownictwo sekcji technicznej objął dr inż. Józef Lisowski z Politechniki Gdańskiej. Kierownicy pozostałych sekcji nie zmienili się. Jak widzimy, władze Gdańskiego Oddziału PTC na kolejną kadencje zostały zdominowane przez pracowników Politechniki (5 osób) i oficerów Marynarki Wojennej (4 osoby).

Oddział PTC w Gdańsku kierowany przez docenta Aleksandra Jankowskiego w pierwszym dziesięcioleciu jego istnienia miał ogromne osiągnięcia. Zaslugi docenta w tym dziele docenili następcy kierujący Oddziałem. Postarali się, że docent został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. Można jeszcze dodać, iż docent Jankowski wyszedł ze szkoły profesora Kazimierza Kopeckiego.

Dr inż. Wiktor Chotkowski wybrany został na członka Zarządu Głównego PTC, a kmdr N. Klatka przez dwie kadencje sprawował funkcje przewodniczącego Głównej Komisji Rewizyjnej PTC.

Przypisy

1. Politechnika Gdańska, Skład osobowy w roku akademickim 1964/65, Gdańsk 1964 s. 18.
2. W latach 1963-1969 Ośrodek znajdował się w Katedrze Elektroenergetyki; do 1973 r. znajdował się w Instytucie Matematyki, a później - w Instytucie Informatyki na Wydziale Elektroniki.
3. Późniejszy kierownik Zakładu Automatyki Okrętowej
4. Późniejszy rektor Wyższej Szkoły Morskiej
5. W latach 1970-1975 prorektor, a w 1975-1978 rektor Politechniki Gdańskiej, następnie wiceminister Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki.

http://www.ely.pg.gda.pl/jubileus/index.php?SID=&menu=06/01&article=./content/06_witryna_wspomnien/01_wspomnienia_doc_Klatki/articles/ptc.html&SID